

FAGOPPGAVE

Tema: Den profesjonelle førskolelærer

Det fysiske innemiljøet i barnehagen

Utarbeidet av:

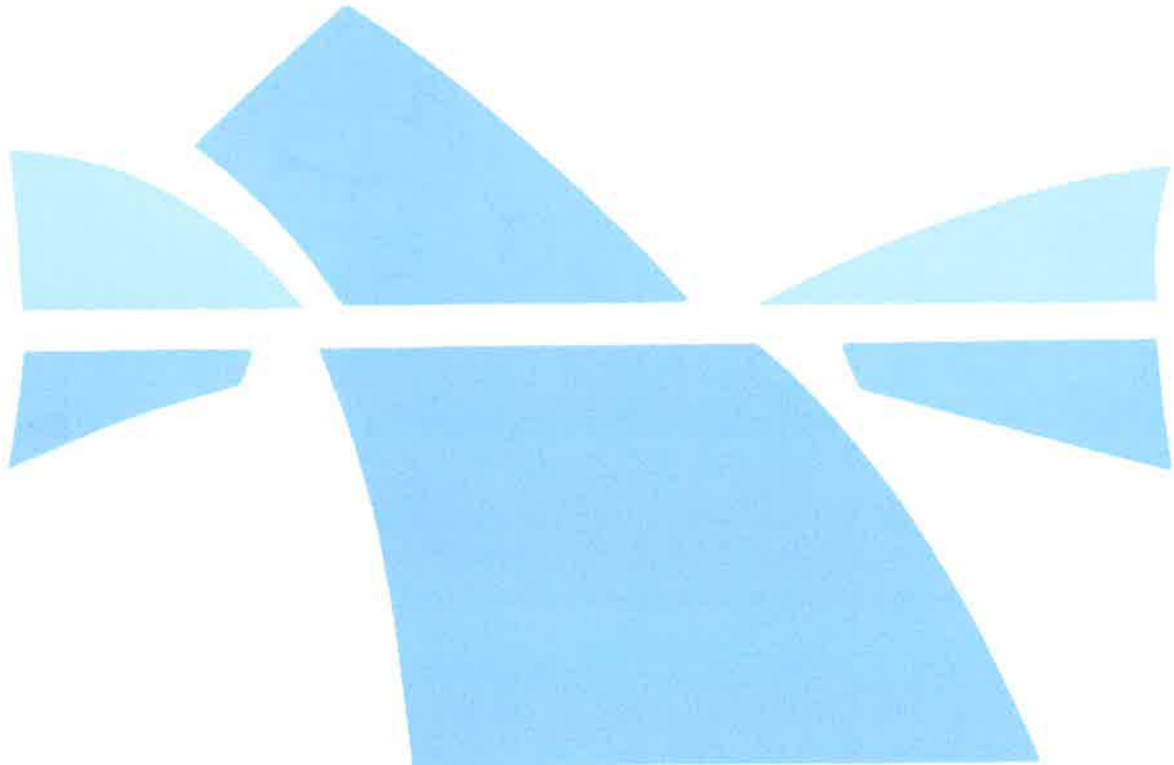
Ida Kristine Fagerjord

Studium:

Førskolelærerutdanning, deltid, kull 2008, Nesna

Innlevert:

Høst 2011

Innholdsfortegnelse

1 Innledning	s.2
1.1 Presentasjon av tema og problemstilling	s.2
1.2 Begrunnelse for valg av tema og problemstilling	s.2
1.3 Eget faglig ståsted	s.2
1.4 Formålet med oppgaven	s.2
1.5 Oppgavens disposisjon	s.2
2 Teoridel	s.3
2.1 Hva sier rammeplanen og barnehageloven om det fysiske innemiljøet og lek?	s.3
2.2 Det fysiske innemiljøet	s.4
2.3 Rolleleken	s.5
3.0 Metodedel	s.7
3.1 Hva er en metode?	s.7
3.2 Kvantitative og kvalitative metoder	s.8
3.3 Intervju som metode	s.8
3.4 Mine informanter	s.9
4.0 Resultat med drøfting og refleksjon	s.10
4.1 Fysiske innemiljøet i forhold til rollelek	s.10
4.2 Rolleleken i barnehagen	s.14
5.0 Oppsummering/Konklusjon	s.17
6.0 Litteraturliste	s.18
7.0 Vedlegg	s.19
7.2 Intervjuguide	s.19
7.3 Presentasjonsbrev	s.19

1 Innledning

1.1 Presentasjon av tema og problemstilling

Jeg har valgt å skrive om det fysiske innemiljøet i barnehagen og da i forhold til rollelek. Jeg ønsker å finne ut mer om hvordan en som førskolelærer kan legge til rette innemiljøet for rollelek. Jeg har kommet frem til følgende problemstilling: Hvordan tilrettelegger førskolelæreren på en 3-6 års avdeling det fysiske innemiljøet for rollelek?

1.2 Begrunnelse for valg av tema og problemstilling

Grunnen til at jeg valgte akkurat denne problemstillingen er at jeg gjennom praksis i ulike barnehager, og gjennom egen arbeidsplass ser hvor mye fin rollelek det er blant barn. Men det er ikke alltid slik at det fysiske innemiljøet er bra nok tilrettelagt for rollelek. Jeg ønsker derfor i denne oppgaven å finne de svarene jeg trenger for å kunne tilrettelegge for rollelek når jeg er ferdigutdannet førskolelærer. Jeg ser at rolleleken er viktig for barna og noe de holder mye på med i flere sttinger. Da trenger de også et fysisk innemiljø som er tilrettelagt for det. Grunnen til at jeg valgte en 3-6 års avdeling er at jeg har erfaring fra både små- og storavdeling, men føler at jeg trenger mest fordypning på 3-6 års avdeling.

Jeg har tenkt å undersøke hvordan andre førskolelærere tilrettelegger det fysiske innemiljøet i forhold til rollelek og hvilke metoder de bruker for å skape et bra fysisk innemiljø.

1.3 Eget faglig ståsted

Jeg har tidligere gått barne- og ungdomsarbeider, hvor jeg en dag i uken var utplassert i en barnehage. I tillegg har jeg jobbet i barnehage ved siden av studiet som jeg tar nå. I tillegg til jobben min, er jeg også i andre barnehager gjennom praksisen i førskolelærerutdanningen.

1.4 Formålet med oppgaven

Formålet med denne oppgaven er at jeg skal utvikle en større faglig kompetanse når det gjelder det fysiske innemiljøet og rolleleken. I tillegg er denne fagoppgaven er en del av den avsluttende eksamenen i pedagogikk.

1.5 Oppgavens disposisjon

I denne oppgaven vil jeg legge frem noe av den teorien jeg har tilegnet meg om det fysiske innemiljøet og rollelek. Jeg vil også ha en del hvor jeg sier noe om metode og hvilken metode

jeg har valgt for å finne svar på min problemstilling. Så kommer det en del som inneholder resultater og drøfting, jeg valgte å slå sammen disse, slik at jeg lettest kunne drøfte svarene underveis. Drøftingen vil inneholde noe av teorien jeg har tilegnet meg gjennom å jobbe med denne oppgaven, men den vil også inneholde erfaringer jeg har fått gjennom å arbeide og være utplassert i barnehage.

2 Teoridel

2.1 Hva sier rammeplanen og barnehageloven om det fysiske innemiljøet og lek?

Utdrag fra barnehageloven: *“Barnehagen skal gi barn muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfylte opplevelser og aktiviteter i trygge og samtidig utfordrende omgivelser”*

(Kunnskapsdepartementet 2006, s. 16)

I rammeplanen står det at i en barnehage skal det være både nok utstyr og plass til å leke og holde på med ulike aktiviteter som åpner for bevegelseserfaring og sanseerfaring. Barna skal få en mulighet til å lære og å mestre.

I det fysiske miljøet i barnehagen skal det være rom for aktiv lek og ulike andre aktiviteter. En må tenke over at det er barn i ulike aldre og med ulike ferdighetsnivå, som skal benytte seg av dette innemiljøet. En bør også ta hensyn til at barn med funksjonshemming også skal kunne bruke dette innemiljøet.

I barns liv i barnehagen skal leken ha en framtrødende plass. Leken er en viktig del av barnekulturen, og har en enorm egenverdi i barns liv. Barn liker å leke og viser et stort engasjement i leken. Barna kan gjennom leken uttrykke seg. Det kan lekes på ulike måter, og gjennom leken kan man skape vennskapsbånd, selv om man ikke er jevnaldrende eller snakker samme språk. Grunnlaget for lek og læring kommer i samhandling med andre barn.

Det skal i barnehagen bli lagt til rette for lek, både fysisk og organisatorisk. Innholdet i barnehagen bør være slik at det inspirerer til fantasi, skaperglede og livsutfoldelse. Personalet skal være tilstede sammen med barna, og støtte og inspirere til lek. Ved at de voksne er tilstede får barna en god opplevelse av å mestre samspillet med andre barn i lek.

(Kunnskapsdepartementet, 2006)

2.2 Det fysiske innemiljøet

Rommet som en del av pedagogikken

Det er slik at det er pedagogen som er sammen med barna, og barna lærer av det pedagogen sier og gjør. Men læringen i barnehagen skjer også uten at pedagogen er til stede. De lærer av samspill med andre barn og i samspill med de materielle omgivelsene som er rundt barnet. Rommene i en barnehage er også pedagogiske, det skal skje mye i de ulike rommene, og de ulike rommene er med på å gi barna ulike handlinger og dermed ulike erfaringer. Det en førskolelærer velger å gjøre med et rom, har noe å si for pedagogikken som skal utføres i dette rommet. Et rom kan ha madrasser, ribbevegg, trampoline og så videre. Da tenker man at i dette rommet skal det være fysisk aktivitet. Men et rom med mye bord og stoler, viser til at her inne skal det for det meste foregå bordaktiviteter. (Thorbergsen, 2007)

Fleksible rom for rollelek

Det er i liten grad mulig å planlegge førskolebarnas rollelek, siden den er ganske så uforutsigbar. Det som styrer rolleleken er det som oppstår mellom barna, kommunikasjon og assosiasjoner. Men selv om rolleleken til barna er veldig uforutsigbar, så kan det være lekemateriale som setter i gang leken. Plaster, sprøyter og medisinembalasje kan få frem en sykehuslek.

Hva en som førskolelærer velger å lete frem til barna har noe å si. Hvis man ønsker at barna skal utvikle sin kreativitet, så bør man ta frem leksaker eller materiale som kan skifte karakter og brukes til ulike rollelektemaer og roller. Tingene man da velger å bruke trenger ikke nødvendigvis å være laget til lek, men kan omgjøres til det en trenger i leken.

Man kan også bruke leken til å utvikle den kreative siden hos barna. For eksempel hvis barna skal lage mat og de skal ha makaroni. Hva ligner på makaroni, hvordan kan vi lage makaroni? De voksne kan også komme med ideer som er med på å stimulere barnas kreativitet. (Thorbergsen, 2007)

Lekeinteriør og omforming av rommet

Innredning av rommet har mye å si for barns rollelek. Forberedelsen til leken, er ofte like viktig som leken i seg selv. Lekemiljøet må være slik at barna lett får til å omforme det. Det er

lurt om tingene i lekemiljøet kan brukes på ulike måter. Man kan også bruke skillevegger som støydemperer eller som romdelere for å gjøre rommene mindre.

Det er også viktig i rolleleken å kunne flytte seg mellom ulike plasser. Hvis man i leken skal på butikken, så kan det være greit om butikken er en plass som gjør at man må forlate "hjemmet" for å gå på butikken. Eller hvis man skal på besøk til noen, så bør disse bo slik at man må gå litt for å komme dit. Personalet må tolerere at ting blir flyttet mens leken pågår, dette er en del av rolleleken. Er man flink til å ha faste plasser til ting, så gjør dette opprydningsarbeidet lettere for barna. (Thorbergsen, 2007)

2.3 Rolleleken

Førskolebarns lek

Når barnet leker går det ut av "virkeligheten" og inn i en annen verden. Leken er en plass hvor barnets fleksibilitet, fantasi og følelser får utløp. Leken er ikke på ordentlig derfor kan man gjøre mer som en vil, man har en større frihet i hva en kan si og gjøre. Barna glemmer seg selv en stund, samtidig som de også finner seg selv. De lærer seg selv å kjenne på en annen måte.

Leken er en stor del av barnekulturen og barnekulturen har en viktig betydning i barnets sosialiseringssprosess. Leken blir derfor gjennom barndomsårene av grunnleggende betydning når det kommer til personlig og kulturell identitet. Leken til barna er allsidig, leken kan flere ganger endre karakter. Dette kan skje raskt og det kan skje uten noen spesiell grunn. Utrykket til leken kommer an på hvilken sammenheng leken foregår i. (Lillemyr, 2011)

Hvorfor er førskolebarns lek viktig?

Det er slik at et barn bruker mye av sin tid til akkurat lek. Leken har en stor betydning når barnet skal utvikles og sosialiseres inn i samfunnet. Siden leken kan stimulere mange av barns sider ved utvikling er den et sentralt område for barns læring.

Leken virker motiverende på barnet, leken er noe barn selv finner ut at det skal gjøre og bestemmer selv hvordan det skal foregå. I leken bruker barnet fantasien sin, og utforsker ulike følelsesspektre, sint, glad, lei seg og så videre. Barna kan bruke leken til å uttrykke følelser de har inni seg, eller for å bearbeide en situasjon de har vært oppi. Alle barn leker, uansett

hvilket land eller hvilken kultur de kommer fra. Barna lærer også gjennom leken hvordan de skal samspille med andre. (Lillemyr, 2001)

Lek er noe barna selv velger at de skal holde på med. Vi som voksne kan ikke tvinge barna til å leke. Men vår væremåte og interesse for leken, kan oppmuntre barna til å leke. Barna må oppmuntres med at lek er noe som er bra, og ikke et middel voksne bruker for å få fred en stund. Bruker vi som voksne leken som et slikt middel, vil ikke dette oppmuntre barna til å leke. Vi som voksne må undre oss i leken sammen med barna. Slik får også barna et best mulig forhold til leken. Leken skal skje på barns premisser (Standal, 2000)

Vygotskij om lekens betydning for utvikling

Lev Semonovitsj Vygotskij (1896-1934) var fra Hviterussland. Han skrev en doktorgradsavhandling om kunstens psykologi, og det var da han for alvor ble interessert i psykologi generelt.

Vygotskij hevder at leken er betydningsfull når barn skal utvikle erkjennelsen av seg selv, leken er ikke bare en fantasi. Vygotskij sier at barn er i stand til å gjøre mer enn hva de kan redegjøre for. For eksempel i en lek hvor to søstre leker at de er søstre, i leken forteller den ene hennes tanker om hva en søster skal være og hvordan, mens i det virkelige livet er hun bare søster uten å tenke over hva hun gjør. I leken opptrer denne jenten som en søster og hun oppretter adferdsregler som gjelder for en søster. I leken er det meninger som styrer adferden. Ved at disse barna leker søstre så blir de bevisstgjorte på hva det innebærer å være søstre. Vygotskij sier derfor at leken er en mulighet til å utvikle abstrakt tenkning. (Gulbrandsen, 2006)

Hva er rollelek?

I barnets første leveår hermer det etter det vi voksne gjør eller det andre barn gjør, de lager grimaser, løfter hender, rister på hodet og så videre. Etter hvert videreutvikler de dette til at de blir en lek. Barnet begynner å leke en lek hvor det går inn i en rolle. Vi har for eksempel den populære leken: Mor, Far og barn. Her går barna inn i roller som mødre, fedre eller barn. I noen sammenhenger er det også en hund til stedet. Barna går inn i roller de kjenner seg igjen i.

Når barna leker rollelek fordeler de roller i mellom seg, samtidig som de forklarer hvilke oppgaver de ulike rollene har. Mange av barna leker på en annen dialekt, siden de med dette

distanserer seg fra den virkelige verden. Leken skal være på liksom. Leken fortsetter slik som barna har blitt enige om, men hvert enkelt barn, kan sette sitt eget preg på sin rolle. Blir barna uenige, går de tilbake, finner en løsning og starter leken på nytt.

Det er slik at for at en barnegruppe skal ha noe felles å leke om, så må det ha fått et felles inntrykk, opplevelse eller erfaring. Leken et uttrykk på et inntrykk som barna har fått. Det kan være nyttig at en voksen er med i leken og kan forklare for barna hvis det dukker opp noen misforståelser. Stille spørsmål til barna om hvordan tingene er i virkeligheten. For eksempel hvis barna leker sykehus, og ikke blir enige om hvilke oppgaver sykesøsteren har. Så kan den voksne stille spørsmål til barna om hva en sykesøster gjør og hvordan hun opptrer. Barna kommer frem til svarene, og blir enige om hvordan denne rollen skal være. (Standal, 2000)

3.0 Metodedel

3.1 Hva er en metode?

Wilhelm Aubert er en mann som blir sitert ofte når det dreier seg om hva en metode er, og han definerer det slik:

“En metode er en fremgangsmåte, et middel til å løse problemer og komme frem til ny kunnskap. Et hvilket som helst middel som tjener dette formålet, hører med i arsenalet av metoder” (Dallan, 2007, s.83)

Man bruker altså en metode når man vil komme frem til løsningen på et problem man har valgt. Da velger man seg et redskap, for eksempel spørreundersøkelse, for å finne konkrete svar til sin problemstilling.

Det finnes mange ulike typer metoder. Når man skal velge en metode bør man bruke den man selv mener vil gi oss best svar på det vi trenger og belyser spørsmålet som vi stiller på en interessant måte.

Når man skal undersøker noe som har med virkeligheten å gjøre er det snakk om empiriske spørsmål. Empiri betyr kunnskap som er bygd på erfaring. Det er derfor viktig at man følger de ulike normer som finnes når man vil ha svar på empiriske spørsmål. Disse normene bør man gå inn for å følge, for det er det som skiller forskningen fra den måten journalister behandler det faktiske forhold på. Normene er:

- Resultatene skal være i overensstemmelse med virkeligheten.

- Data skal være systematisk utvalgt.
- Data skal brukes nøyaktig.
- Forskernes førforståelse skal klargjøres.
- Resultatene skal være kontrollbare.
- Forskningsvirksomheten bør være samlende.

Når man gjør en slik undersøkelse, er det veldig viktig at man hele tiden har i bakhodet at det man undersøker skal stemme overens med virkeligheten. Når en har gjort en slik undersøkelse, og besvart sin problemstilling, så skal det i ettertid være mulig for andre og gjøre en ny undersøkelse og komme frem til samme svaret. (Dallan, 2007)

3.2 Kvantitative og kvalitative metoder

Metodene deles inn i to grupper: kvantitativt orienterte og Kvalitativt orienterte metoder. Fordelene med de kvantitative metodene er at de gjør det mulig å gjøre informasjonen om slik at man kan måle det. Man kan da foreta ulike regneoperasjoner slik at man for eksempel kan få svarene sine i prosent. De kvalitative metodene handler mer om å få frem meninger og opplevelser som ikke er målbare.

Ved en kvantitativt orientert metode kan man gå mer i bredden i undersøkelsen. Man får korte svar, men kan ha mange ulike spørsmål. Man finner gjennomsnittet av det man leter etter. Det er veldig systematisk, siden man for eksempel kan bruke spørreundersøkelse med faste svaralternativer. Man er ikke i direkte kontakt med de som svarer på undersøkelsen.

Ved en kvalitativt orientert metode får man frem en best mulig gjengivelse av de fakta en er ute etter. Man går i dybden av undersøkelsen. Få spørsmål med mer utfyllende svar. Man får frem det særegne av det man undersøker. Det er veldig fleksibelt og svarene er ikke bestemt på forhånd. Man er i direkte kontakt med intervjuobjektet. Data som samles inn skal få frem sammenhengen og helheten i undersøkelsen. (Dallan, 2007)

3.3 Intervju som metode

Når man gjør et intervju må man gjøre seg godt forstått, slik at man unngår misforståelser. En må ta godt vare på det som blir sagt. Slik at man kan gjengi det nøyaktig. Får man ikke med seg alt, kan poenget i svaret bli borte.

Forskningsintervju er en kvalitativ metode hvor man ønsker å finne intervjuobjektets beskrivelse av temaet som problemstillingen omfatter. Det er denne personen sine meninger og handlinger som kommer frem i intervjuet. Hvordan denne personen velger å utføre handlinger.

Når man utfører et intervju er man interessert i å komme frem til innholdet og meningen i det som blir sagt. En må tolke de svarene og de uttrykksformene som intervjuobjektet bruker. Man må få intervjuobjektet til å utdype svarene, hvis man er usikker på hva intervjuobjektet mener.

For at intervjuet skal bli kvalitativt, må en stille utdypende spørsmål, slik at man får mest mulig en beskrivelse som er mest mulig dekkende. Når man utfører intervjuet slik, kvalitetssikrer man det. Man sørger for at man får svarene på en mest utfyllende måte.

Når man skal utføre et intervju er det viktig at man anonymiserer informantene sine. Informantene skal ha denne informasjonen på forhånd, det er ingen som skal kunne finne ut hvem som blir brukt som informant. Man må også ta hensyn til etikken. Man kan ikke utføre din undersøkelse dersom man ikke kan ivareta de etiske sidene ved undersøkelsen. (Dallan, 2007)

3.4 Mine informanter

Jeg sendte i forkant av intervjuene ut en forespørsel til to barnehager, hvor jeg gjorde rede for hvordan type oppgave det var jeg skulle skrive og hvilken problemstilling det var jeg hadde. Jeg informerte også om at det var en førskolelærer på en 3-6 års avdeling jeg ville intervju. Når det var bekreftet at jeg fikk komme og intervju de, sendte jeg dem spørsmålene, slik at de kunne forberede seg litt på forhånd.

Førskolelærer 1:

Er en dame i begynnelsen av 40 årene som ble utdannet førskolelærer i 1996. Hun har siden da jobbet som førskolelærer. Hun har jobbet i barnehage siden 1992. Hun jobber nå på en 3-6 års avdeling med 32 barn.

Førskolelærer 2:

Er en dame i begynnelsen av 50 årene. Hun er utdannet førskolelærer og spesialpedagog. Hun har jobbet i barnehagen som hun er i nå i 4 år. Før det har hun jobbet i en annen barnehage i

kommunen, hun har i tillegg til dette både vært innom grunnskole og videregående skole. Avdelingen hun er på nå er en 3-6 års avdeling med 31 barn.

4.0 Resultat med drøfting og refleksjon

Jeg fikk mange gode svar under de intervjuene jeg gjorde. Her vil jeg knytte opp de svarene jeg fikk om det fysiske innemiljøet i barnehagen og rollelek, opp mot teorien som jeg tidligere i oppgaven har gjort rede for, i tillegg til egne erfaringer på området. Jeg vil dele denne delen inn i to:

1. Det fysiske innemiljøet i forhold til rolleleken
2. Rolleleken i barnehagen

4.1 Fysiske innemiljøet i forhold til rollelek

Hvilke materiell er viktig i et innemiljø som skal oppmuntre til rollelek?

“Jeg velger å bruke barns medvirkning når jeg skal finne materiell til rollelek. Jeg observerer barna og ser hva de er interesserte i. Kan også spørre barna om det er noe de ønsker eller savner i innemiljøet vårt. Jobber jo med store barn, så de kan i stor grad si hva det er de ønsker.” (Førskolelærer 1)

“Materiale bør være utfra det som jeg ser at ungene er opptatt av og viser interesse for i tiden. Dette kan variere så det må være rom for å endre materiale. Uinteressante leker vil ikke bli brukt konstruktivt.” (Førskolelærer 2)

Begge førskolelærerne mener at en bør observere barna og gå ut i fra dette når de velger materiell til rolleleken. Som førskolelærer 1 sier, så er det store barn de jobber med, så de kan si hva de har lyst på og hva de ønsker.

Ja, også jeg mener at man skal se etter hva barna er opptatte av når man velger ut materiell til rolleleken. Thorbergesen har et viktig poeng i det å utvikle barns kreative side. Det er slik at en ikke kan planlegge førskolebarns rollelek, men man kan jo legge best mulig til rette for den. Det er samhandling mellom barna og assosiasjoner som barna får som styrer rolleleken. Men selv om leken til barna er uforutsigbar, så kan det materialet som man legger frem være med på å skape en lek. Det er viktig at en som førskolelærer tenker over hva en vil med det materialet som en legger frem. Jeg mener at en ikke alltid bør gi etter for hva barna vil ha. Vær med på å skape en kreativ prosess hos barna. Barna har godt av å få brukt sin egen

kreativitet til å skape de de trenger. Jeg har sett mange lekesituasjoner i løpet av mine tre år i barnehagen, hvor barna klarer å finne det de trenger til den leken, selv om en bøtte må bli til en hatt. Man har for eksempel alle guttene som har så veldig lyst til å leke supermann. De kommer selv med pledd som skal knytes om halsen på dem, slik at de får kapper. Dette synes disse guttene er mer enn godt nok for å leke denne leken. Alle ser at disse guttene er superhelter.

Men det er klart, trenger bamsen plaster, så kan bamsen få et plaster. Men skal man ha mange plaster kan det være lurt og sette seg ned sammen med barna og finne ut en måte man kan lage plaster på. Da får barna være med å lage plasteret og da gjør det kanskje ikke så mye om det ikke er et ordentlig plaster. Når barna i min barnehage leker sykehus, har de dopapir både rundt hodet og bein for å ha bandasje. Hvis de i tillegg får en rull med maskeringsteip, så har de plaster også.

Hvordan mener du en best kan legge til rette et innemiljø for rollelek ?

“Jeg mener at man for og best mulig å legge til rette innemiljøet for rollelek må dele opp arealet slik at det blir skjermet. Prøve å ikke lage disse krokene der hvor det er mest gjennomgangstrafikk. Ha plasser hvor det er plass til mange barn.” (Førskolelærer 1)

“Kroker som skjermer for leken, tepper som kan brukes for å bygge hytter som kan stå om ungene er ute en tur. At det støymessig er gjort best mulig forebyggende arbeid, i tak, vegger, tepper på gulvet, under lego etc. Støy gjør det uutholdelig for store og små å finne ro og fred til å fordype seg i en god rollelek. Det er viktig å legge til rette for den leken som barna er interessert i også i forhold til alder og modenhet. Å gi inspirasjon til ny lek er viktig, da bør også den voksne være delaktig for å inspirere og vise hvilke muligheter leken byr på.” (Førskolelærer 2)

Her mener førskolelærerne at det er viktig med små kroker slik at barnas lek blir skjermet. Førskolelærer 2 mener også at det er viktig at man kan la hytter og sånt som barna lager få stå mens barna er ute. Man må ta hensyn til støy, slik at barna får mulighet til å finne roen når de leker. Førskolelærer 2 sier også at det er viktig at den voksne kan være med på å inspirere barna til lek og vise hva leken har å by på.

Rommene i en barnehage skal ikke bare brukes til lek, men også alt det pedagogiske som skal skje. Så jeg mener at når en legger opp et innemiljø for rollelek, så må en også ta hensyn til alt

det andre som skal foregå der. Samtidig som man må ta hensyn til det Thorbergesen skriver at barna er veldig uforutsigbare, så en må ha løsninger som lar seg endre. Man må kunne flytte bord og stoler hvis det er det som skal til. Barna må også kunne flytte seg til ulike plasser i rommet, hvis dette er naturlig i forhold til leken.

Jeg var i praksis i en barnehage, hvor de hadde mange ulike rom. Egentlig var det en åpen løsning, men de hadde skillevegger som gjorde at man kunne gjøre rommene mindre og flere. Dette så ut til å ha mye å si for rolleleken sin del. Barna var å lekte inne i det rommet som kunne oppleves som hus, så gikk de videre til et annet rom når de skulle på butikken. Egen skobutikk hadde de også, med ordentlige sko som var donert til barnehagen.

Som førskolelærer 2 sier, så er støyforebygging også viktig, det samme mener jeg. Vi har noen rom i min egen barnehage som ikke er gode nok når det gjelder støy, akustikken i disse rommene er slik at det som er "normal" stemme, høres ut som bråk. Det er helt klart for meg at i et sånt rom er det vanskelig å sette seg ned for å leke. Jeg mener at en ikke klarer å finne den rette roen i et rom som er lite støydempet.

I tillegg til å ta hensyn til støy, må man også ta hensyn til det rammeplanen sier og det er at en med funksjonshemming også skal tas hensyn til, denne personen skal også kunne bruke innemiljøet, og da må ikke rommene være for trange.

Jeg mener at dette med skjerming også gjør slik at de voksne ikke alltid er rett ved barna. Jeg mener det er godt for et barn å få lov til å leke i fred, uten forstyrrelser fra de voksne hele tiden. Da mener jeg ikke at de voksne ikke skal blande seg inn i leken, men at de voksne kan trekke seg litt unna leken hvis det ikke er behov for de i lekesituasjonen. Leken må skje på barnas premisser. Den voksne kan gå inn som veileder i leken dersom det skulle være behov for det.

Dette er noe vi har hatt oppe til diskusjon i min barnehage. Vi har noen rom med vindu i dørene, og spørsmålet var da om vi hele tiden skulle være sammen med barna inne på disse rommene. Vi kom til enighet at vi heller skulle observere gjennom vinduet, slik fikk barna lov til å være i fred og vi kunne steppe inn om det var behov for det. Ofte kan en voksen som kommer inn i en lek, være ødeleggende for leken.

Hvilke pedagogiske begrunnelser ligger til rette for hvordan det fysiske innemiljøet er blitt?

“Vi har brukt rammeplanen, barnehagens årsplan, observasjoner av barna. Vi er også opptatte av at innemiljøet skal speile det vi holder på med.” (Førskolelærer 1)

Her var førskolelærer 1 og 2 veldig entydige, svarene gikk i det samme. Det fysiske innemiljøet skal speile det som står i planverkene. Det skal synes hva som foregår i barnehagen.

Jeg mener at pedagogisk begrunnelse er veldig viktig. Vi har planer vi skal forholde oss til (rammeplan og årsplan). Rammeplanen er utformet av kunnskapsdepartementet og barnehagene er pålagt å følge den. I tillegg har stort sett hver enkelt barnehage en egen årsplan som de selv har skrevet, som omhandler satsningsområdene til barnehagen. Jeg mener alt dette bør gjenspeiles i barnehagehverdagen og da også i det fysiske innemiljøet.

Førskolelærerne nevner også dette om observasjoner av barna, dette er spesielt viktig mener jeg. Dette på grunn av at jeg mener det er viktig å ta hensyn til hva barna er opptatte av og interessert i å gjøre. Barnehagehverdagen skal være både spennende og utfordrende for barna, barna skal ha en mulighet til å utfolde seg i barnehagen.

Er barna med på utformingen av det fysiske innemiljøet? Hvordan?

“Hos oss er barna delaktige ved hjelp av observasjonene, vi er ser hva barna er opptatte av og det å gi utfordringer. Vi har også faste plasser til det vi har og dette har barna vært med på finne.” (Førskolelærer 1)

“Ved å observere hva barna er opptatt av, hva de ikke lenger leker med og hvordan de fungerer i rollelek, hjelper meg å kunne utforme rommet fysisk best mulig for at barna skal ha en kreativ utfoldelse i hverdagen. De største barna bruker jeg også intervjuer, slik at de får gjort rede for om det er noe de savner. Tenke alder og hva som er typisk for denne aldersgruppen å ha interesse for.” (Førskolelærer 2)

Begge førskolelærerne sier at barna er delaktige i form av observasjoner. De observerer barna og ser hva de er opptatte av. Slik får barna det de trenger av leketilbud i barnehagen. De får også de utfordringene de trenger for videre utvikling. I rammeplanen står det at det fysiske

miljøet i barnehagen skal være lagt til rette slik at det inspirerer til fantasi, skaperglede og livsutfoldelse.

Det er altså viktig å ha barna med i utformingen av det fysiske innemiljøet. Begge førskolelærerne velger å gjøre dette i form av observasjoner av enkelt barnet og barnegruppen. Førskolelærer 2 velger i tillegg å intervju barna slik at hun er sikker på at deres ønsker kommer med.

Jeg mener at et slikt intervju er veldig viktig. Man kan jo oppleve i barnehagen at det er barn som ikke er med og leker. Jeg har selv vært borti en slik situasjon hvor det ble utført en observasjon og konkludert med at dette barnet er mest interessert i å sitte og tegne. Men så var det en annen førskolelærer som fant ut at hun skulle intervjuet dette barnet, for hun ville jo så gjerne at også hun skulle leke. De viste seg da at denne jenta lekte mye med smådukker hjemme og savnet å ha dette i barnehagen. Barnehagen gikk da til innkjøp av disse dukkene og jenta lekte som bare det. Det viste seg også at med dette løsnet det for denne jenta. Etter hvert ble hun med på andre leker sammen med de andre barna.

Jeg mener at når barna får lov til å være med på å skape det fysiske innemiljøet så vil de også vise en større interesse av å bruke det. Der førskolelærer 1 jobber har barna fått lov til å være med på å finne faste plasser til de enkelte tingene. Dette mener jeg gjør slik at barna får et eierforhold til lekene, og tar vare på de, det vil også gjøre det enklere for barna å rydde opp etter seg.

Jeg har vært i en barnehage hvor det ikke var noe system i lekene, ingen leker hadde faste plasser. Min opplevelse av dette var at hver dag ble alle lekene rotet utover, barna fant ikke det de trengte og de ryddet ikke opp etter seg. Det med ryddingen må jeg si jeg skjønner godt. Når ikke vi som voksne vet hvor ting hører hjemme så kan ikke barna det heller. Det med faste plasser til ting er noe også Thorbergsen nevner i sin bok.

4.2 Rolleleken i barnehagen

Hvilket forhold har du til rolleleken i barnehagen?

“Er selv ikke en som har en spesielt forhold til rolleleken. Men den er viktig for barna, og jeg mener man må se på rolleleken som mer en bare en familielek, rolleleken er i alt det barna gjør” (Førskolelærer 1)

“Jeg mener at rolleleken er den viktigste form for lek barn kan utøve. Min begrunnelse er det finns mange former for læring i rollelek. Sosiale kompetanse er en svært viktig del av barns utvikling. I rolleleken får de lært seg de regler som gjelder mennesker i mellom. Videre er rolleleken viktig fordi barnet utvikler språket og nyansene i det. De får øve seg på virkeligheten og bearbeidet opplevelser på godt og vondt gjennom rollelek.” (Førskolelærer 2)

Begge informantene mener rolleleken er viktig for barna i barnehagen. Hvor den ene kommer inn på dette med rollelek og sosial kompetanse. Leken er en stor del av barns hverdag. I leken samspiller barnet med andre barn. I barnehagen skal barna både utvikles og sosialiseres inn i samfunnet, og her spiller rolleleken en stor rolle. Som Lillemyr skriver så er det i leken at barna kan utvikle sin kulturelle og personlige identitet. Vi må være obs på at barna selv har valgt hva de skal holde på med, og hvordan leken skal foregå. Det er i leken at barna lærer å samspille med andre.

Jeg har selv sett i barnehagen der jeg jobber, hvordan leken fører barna sammen. Vi hadde en gutt som var i fra et annet land. Han kunne norsk, men var ikke villig til å snakke med oss voksne. Vi kunne observere språket hans gjennom leken, hvor han hadde en veldig fin dialog med de andre barna. Han snakket godt med de andre barna og hadde et fint samspill med dem. Etter hvert som han ble tryggere på sitt språk gjennom leken, ble han også mer språklig aktiv sammen med oss voksne. Så han lærte seg først å samspille mellom barn-barn, før han var trygg nok til å samspille barn-voksen.

Vygotskij sier jo også at barna lærer seg selv og kjenne gjennom rolleleken. I rolleleken må barna tenke over de aspektene som er ved ulike roller i samfunnet, for å kunne ta dette med seg inn i leken. Man ser i leken at barna har skapt seg et bilde av hvordan de ulike rollene skal være. De konkretiserer for eksempel hva en søster gjør og sier, hvordan man er en søster. (Gulbrandsen, 2006) Barn blir altså gjennom leken mer bevisst på hvordan de ulike rollene i samfunnet er og hvordan de opptrer. Hva sier og gjør en søster?

Som førskolelærer 1 sier så er ikke bare rolleleken den tradisjonelle familieleken, men mye av det barna leker i deres hverdag. Standal skriver i sin bok at små barn hermer ofte etter det som vi voksne gjør, som en form for rollelek. Når de blir større utvikles dette til å bli noe mer. De blir en person i leken. Barna velger ofte noen de kjenner seg igjen i.

Jeg er enig i dette som førskolelærer 1 sier. Barna leker mye rollelek og det er mye mer enn bare familielek. Jeg oppfatter også i min barnehage at barna ofte er i ulike situasjoner hvor det er rollelek, selv om det kanskje ikke er like synlig som ved en familielek. Her en dag var jeg ute og gikk tur sammen med to 4 åringer i barnehagen. Det var mye skodde ute som gjorde at det var liten sikt. Når vi var på tur tilbake til barnehagen kunne vi så vidt kimte den, da den ene av guttene sa: *“Eg ser barnehagen”*. *“Nei”* sier jeg. *“D der trur eg e butikken”*. *“Ja”* sa den andre gutten. *“D e butikken og det e mange leka der, før dæm selg leka på butikken”*. Her vil jeg si at jeg og den ene av guttene hadde en rollelek gående. Vi latet som barnehagen var noe den ikke var, og gutten hadde en klar formening om hva en butikk er og hva man gjør på en butikk.

Hvordan går du frem når du tilrettelegger for rollelek?

“Jeg skaper rom og tid for å leke, slik at rolleleken får lov til å gro. Jeg studerer hva barna er opptatte av og gir dem rekvisitter i forhold til hva de er opptatte av” (Førskolelærer 1)

“Jeg synes det er viktig å tenke på barnas alder og modenhet. Å tilrettelegge utfra det jeg ser at barna er opptatt av” (Førskolelærer 2)

Her var førskolelærerne veldig enige, Se hva barna er opptatte av og lag et lekemiljø i forhold til dette. Slik jeg tyder det Standal sier i sin bok så er leken frivillig, og det er barna som selv velger hva de skal leke. Vi kan tilrettelegge for en lek, men det er ikke sikkert at barna kommer til å leke denne leken.

Jeg mener leken må få lov til å være frivillig, og at det da er viktig å observere hva barna er opptatte av. Hvis vi ser at barna er veldig opptatte av dyr. Så kan vi legge til rette slik at barna har en mulighet for å leke dyr. Jeg mener det er veldig uheldig hvis barna er veldig interesserte i dyr at vi da skal legge til rette for familielek, når det ikke er dette de har lyst å leke. Da vil vi kanskje oppleve at barna ikke leker, de finner ikke det de ønsker og holde på med og klarer derfor ikke å slå seg til ro.

Det førskolelærer 2 sier om alder og modenhet mener jeg også er viktig og tenke over. For man må alltid se på modenheten til barna og ikke gi dem større utfordringer enn hva de kan takle. Samtidig må man jo passe på at barna får utviklet seg, og derfor må de ha utfordringer. Dette er en balansegang som jeg mener kan være vanskelig, men hvis man observerer barna nøye, så vet man nok hva de takler eller ei.

5.0 Oppsummering/Konklusjon

Jeg mener at jeg gjennom denne oppgaven har fått svar på min problemstilling som er: Hvordan tilrettelegger førskolelæreren på en 3-6 års avdeling det fysiske innemiljøet for rollelek? Jeg har fått et innblikk i hvordan disse to førskolelærerne går frem når de skal legge til rette for rollelek. På mange av spørsmålene var førskolelærerne veldig enstemte, noe som gjør at jeg føler meg enda tryggere når jeg skal ut å forme et fysisk innemiljø.

Jeg har nå fått en god innsikt i teorier om det fysiske innemiljøet og rollelek, jeg ser viktigheten av begge, å ha et innemiljø som fungerer er alfa omega. Rolleleken er en kjempe stor del av barnas utvikling og det er mye som skal læres gjennom rolleleken. Det er gjennom leken at barna begynner å utvikle sin kulturelle og personlige identitet. I leken utfolder barna seg og de redegjør for ting på en annen måte en hva de til daglig gjør.

Jeg ser gjennom teorien og undersøkelsen min at det som er en gjenganger er å ha barna i fokus når man tilrettelegger. Man må observere barna, se hva de er opptatte av og hva de leker med og legge til rette det fysiske innemiljøet i forhold til dette. Barna skal få være med på å bestemme og komme med sine ønsker.

Det er viktig at man tenker på støy når man utformer det fysiske innemiljøet. Man må tenke støydemping, og passe på at støynivået ikke er slik at det ødelegger leken. Det har også kommet frem i undersøkelsen jeg har gjort at det kan være lurt å ha små kroker, slik at barna kan leke skjermet. Man må også utforme innemiljøet slik at flere barn kan leke sammen.

Førskolelærerne jeg har intervjuet tar med barna på hele prosessen. De observerer barna jevnlig og vet derfor hva barna er opptatte av og kan legge til rette i forhold til dette. De passer også på at barna får de utfordringene de trenger for å utvikle seg.

Så jeg skjønner det at når jeg skal ut i barnehagen og legge til rette det fysiske innemiljøet for rolleleken, så må jeg observere barna, gå inn for å finne ut hva det er de trenger og hva de interesserer seg for. Jeg må passe på at barna får lov til å leke på deres egne premisser, jeg kan inspirere dem til lek, men ikke tvinge på dem en lek de ikke ønsker å leke.

6.0 Litteraturliste

Dallan, O. (2007). *Metode og oppgaveskriving for studenter*. 4. Utgave. Oslo: Gyldendal Akademisk

Gulbrandsen, L.M. (2006). *Oppvekst og psykologisk utvikling*. Oslo: Universitetsforlaget AS

Kunnskapsdepartementet. (2006). *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Oslo

Lillemyr, O.F. (2001). *Lek på alvor*. 2. Utgave. Oslo: Universitetsforlaget AS

Lillemyr, O.F. (2011). *Lek på alvor*. 3. Utgave. Oslo: Universitetsforlaget AS

Standal, K.A. (2000). *Arbeid med barn i barnehage og skole*. 3. Utgave. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS

Thorbergsen, E. (2007). *Barnehagens rom*. Oslo: Pedagogisk forum.

7.0 Vedlegg

7.1 Intervjuguide

Hvem:

Erfaring:

Hvor lenge har du jobbet i barnehage:

- 1) Hvilket forhold har du til rolleleken i barnehagen?
- 2) Hvordan går du frem når du skal tilrettelegge for rollelek?
- 3) Hvilket materiale mener du er viktig å ha i et innemiljø som skal oppmuntre til rollelek?
- 4) Tenker du kjønnsrelatert når du velger lekemateriell til rolleleken?
- 5) Hvordan mener du en best kan tilrettelegge et innemiljø for rollelek?
- 6) Hvilke pedagogiske begrunnelser ligger til rette for hvordan det fysiske innemiljøet er blitt?
- 7) Lar du barna være delaktige i utformingen av det fysiske innemiljøet? Hvordan?
- 8) Er det fysiske innemiljøet lagt opp slik at barna har det de trenger lett tilgjengelig?
- 9) Ser man når man kommer inn i et rom hvilken type lek som skal foregå der?

7.2 Presentasjonsbrev

Jeg heter og går deltid førskolelærerutdanning på Høgskolen i Nesna. Jeg går nå siste året, og skal skrive fagoppgave i pedagogikk. Overordnet tema er ”Den profesjonelle førskolelæreren”. Jeg har valgt å ha om det fysiske innemiljøet med følgende problemstilling: *Hvordan tilrettelegger førskolelæreren på en 3-6 års avdeling det fysiske innemiljøet for rollelek?* Jeg ønsker å finne ut hvordan det legges opp til lek inne i barnehagen.

Jeg ønsker derfor å intervju en førskolelærer i denne barnehagen. Jeg kommer til å stille ulike spørsmål i forhold til innemiljø og lek. Jeg ønsker å intervju en førskolelærer som arbeider med barn i alderen 3 – 6 år. kommer til å ta ca. 30 minutter. Det er mulig jeg kommer til å bruke diktafon. Spørsmålene blir tilsendt til dere på mail i forkant av intervjuet etter at

jeg har fått godkjent intervjuguiden av veilederen min. Jeg ønsker å utføre intervjuet i uke 41 eller 42.

Resultatene av intervjuet i deres barnehage vil jeg tolke og drøfte i min oppgave. Jeg kommer ikke til å bruke navn på informantene eller barnehagene, alt vil være anonymt. Intervjuet vil bli slettet så snart fagoppgaven er godkjent.

Min veileder på skolen er Signe Agnete Hansen. Hun kan nås på e-post: sah@hinesna.no

Jeg kommer til å kontakte dere i løpet av uke 41. Jeg kan nås på tlf. eller på e-post:.....

Håper på positivt svar.

Vennlig hilsen

.....